

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Capmany, número 18
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes,
Fora 8 » trimestre
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

OBRA NOVA

REY Y MONJO

TRAGEDIA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

ANGEL GUIMERA

PREU: DOS PESSETAS

Sen ven á Barcelona en totas las llibrerías.

En aquesta ciutat se pot fer l'encàrrech al Centre de suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, n.º 4, y en la Imprempta d'aquest periódich, Capmany, n.º 18.

LA REPRESENTACIÓ NACIONAL DE CATALUNYA

Nos han ocorregut algunas reflexions sobre 'l modo com avuy es-tá constituïda aquesta representació, y com se podrien constituïr unas Corts catalanas, lo dia que la nostra patria obtingui sa revindicació; y encara que no sigui més que deixar anar una idea pera apro-fitarne lo que convinga quant sigui l' hora, aném á exposar nostra mo-desta opinió.

Cap poble 's trobará en que tots sos ciutadans tinguin los matei-xos interessos y las mateixas opinions sobre 'l modo de governarse. Armonisar los diferents pensars y defensar tots los interessos es lo primer deber dels que tenen l' encàrrech de dirigir al poble. Aixó es

lo que han fet sempre 'ls Governs de las nacions que volen ser grants y respectadas.

Perduda ab lo transcurs del temps la importancia dels tres braços ó estaments que constituïan nostras antigas Corts, desenganyat lo poble y desenganyantse més cada día dels partits polítichs formats pels grups qu' esvalotan en las modernas Cambras espanyolas; quan nos convingui formar unas Corts catalanas, sols podrán constituïrlas las agrupacions que defensin algún interés social, pera que de son conjunt ne surti l' interés general.

Las Corts han de ser la verdadera representació de tots los interessos de la nació; aquells que no han fet cap servey á son pays no tenen dret á dirigirlo, ni á intervenir en sa vida; qui no vol tenir debers no pot tenir drets. Al poble catalá, treballador de mena, en lo qui no poden abundarhi sers inútils que sols se dediquin á viure ab la esquena drete, li será més fácil de lo que á molts sembla 'l governarse á sí mateix.

Havém dit que nostre poble 's desenganyava cada día més de banderías polítichs; y efectivament, ab son sentit práctic ha vist que cap d' aquestas ha millorat sa condició social, ans al contrari, han procurat arrabassarli 'l tros de pá que l' hi quedava; y si 'ls hi ha recordat sas promesas han contestat prenentli sos fills pera ferlos servir d' instruments en contra d' ell mateix.

D' ensá que Catalunya va perdre sa autonomia fins ara, havém tingut y provat tota mena de governs, desde 'l més absolut fins al més llicenciós; havém passat per monarquía absoluta, constitucional y fins electiva, per regencias y república, anant sempre de mal en pitjor, pera arribar al modern feudalisme: que res més que una parodia de feudalisme es l' escandalós caciquisme que avuy impera.

Veyent nostra classe treballadora 'l resultat negatiu que tregué de sos sacrificis, deixá córrer sos flamants ideals polítichs demostrantse un quant temps indiferent; mes empesa per son constant malestar comensa á preocuparse ara de la qüestió social, acullint ab benevolencia utopias vingudas de l' altra banda dels Pirineus, defensadas ab entusiasme per gent que no usa la nostra parla, com abans havia acullit las que venían d' enllá del Ebro, creyent trobar ab sa realisació definitiu benestar. Ha fugit d' un perill pera caure en un

altre; mes no es pas seva la culpa, sino de nostres constants enemics, que, conveníntlosi tenir á sa disposició las masses populars pera ferlas servir d' escambell quant 'ls hi convinga, han procurat (falsejant la historia ab una constancia sols comparable al poch amor que 'ns tenen), que nostre poble no sápigam que Catalunya, quan encara 'l restant d' Europa estava dominat per l' absolutisme, tingué llibertats obtingudas solzament després de molts sigles per nacions que van al davant en lo camí del progrés. Y tot perque aqueixas llibertats nostras, un cop perdudas á mans dels antecessors dels que avuy 'ns governan, no las hem pogut recuperar ja may més.

Tenen los fills dels obrers curt temps pera dedicarlo al estudi; aixís que poden treballar han de deixar la escola pera ajudar ab son esforç á sa familia. Encara aquest poch temps los hi fan perdre, perque sent escolas oficials quasi totas las que se 'ls ofereixen, en ellas los hi ensenyan una historia d' Espanya en la que sols se parla de la constitució de la Nacionalitat catalana en sa reconquesta com á cosa accidental y necessariament derivada de la comensada en Covadonga; als mártirs de nostra llibertat los tractan de revoltosos, etc. Historia hem vist en la que fins se procura difamar al més gran almirall que may hi hagi hagut en cap nació, á nostre valent y may vensut Roger de Llúria. Aixís es, que si nostres obrers giran la vista endarrera veuen sols un passat de miseria y opressió. ¡Cóm que no més los hi ensenyan la historia castellana!

Cal donchs que nosaltres oposém á la constancia de nostres enemics la constancia dels apóstols d' una idea santa; que ensenyém á nostre poble que en la Nació catalana lo ciutadà era lliure de disposar d' ell y de lo seu sens altra traba que la de no perjudicar á sos conciutadans; que l' obrer en nostra terra tenia drets socials y polítics sense que may se l' hi regatejessin; y tot aixó sent Catalunya forta, rica y respectada. Y que si en altre temps fou lliure y grant, encara pot tornar á serho. Ha dit certa escola económica que sols eran productors los que materialment treballaban ab sos brassos, y res tan equivocat. Igual produheix lo qui posa son capital (travall acumulat) al servey de la Industria, Comers ó Agricultura, com lo que hi posa sos coneixements científics, artístics ó industrials, com los que no possehint altra cosa que l' esforç de sos brassos, també 'ls

posan al servey de la producció; tots ajudan al pays ab lo que poden. Veus aquí indicats los tres brassos ó estaments pera unas Corts catalanas, constituïdas atenant á las necessitats actuals.

Los capitalistas y propietaris agrupats baix la denominació de *Capital*, d'entre ells mateixos deurían elegir á sos representants y aquests legislar sobre las qüestions que á ells tan sols atanyen.

Lo segon estament fora compost dels homes de ciencia y dels artistes, del qual ne dirém *Inteligencia*, també ab perfecte dret á designar á sos representants pera legislar en sos propis assumptos.

Y 'ls que sols posseheixen son treball personal formarian l'estament que 'n dirém *Travall*, y també los representants elegits entre ells formarian un cos, ab dret á legislar en los assumptos propis y exclusius de sa classe.

En las qüestions d'ordre polítich-social y en totas las que atanyen al Estat en general, es á dir, en los assumptos comuns á totas tres classes, ó que á totas ellas poguessin afectar, las tres Cambras intervindrían, discutint y votant per separat las lleys, que allavors fòran, realment, fruyt de la voluntat nacional llegítimament representada en sas tres classes *únicas* que tenen dret á legislar, perque tenen dintre de la societat debers que cumplir.

Aixís, tenint cada estament mancomunitat d'interessos y sent diferents los d'un estament ab l'altre, se regularisaría perfectament la marxa dels negocis del Estat, y s'acabaria ab la absoluta y absurda lley de las majorías. Tenint tots perfecte dret á ferse respectar, no hi hauría explotadors y explotats, y Catalunya tornaría á ésser altra volta tan grant y respectada com en sos millors temps.

J. B.

NOSTRE COMERS AB PORTUGAL

Quan tant se parla de la conveniencia d'establir relacions comercials ab Portugal pera donar una decissiva empena á la producció del país, son dignes del major elogi dos coneguts industrials catalans que tractant la qüestió baix l'aspecte mes práctic se n'han anat á Lisboa mateix á estudiarla ab los datos suficients pera treuren tot lo partit possible.

Son los dos viatjants: don Joseph Aranyó y Aranyó, y don Marian Buixadé. Gran satisfacció tenim en consignar que abdós son catalanistas, figurant lo primer en la Junta Directiva de la *Lliga de Catalunya*.

Dels informes adquirits en la vehina nació pels referits industrials ne tenim noticias á Catalunya per duas cartas sumament interessants que han remés al *Diario de Barcelona* y á *La Renaixensa* respectivament, tractant la qüestió baix diferent aspecte.

De la primera 'n retallém los següents párrafos de gran interés pera 'ls productors:

«Los artículos que ab destí á aquest mercat se fabriquin, han de tenir com á condició precisa lo ser, dintre lo factible, lo mes lleugers que permeti l'ús á que se 'ls destina, puig los drets de la primera columna del arancel portugués, que son los que fins á la fetxa s'aplican als artículos d'importació espanyola, sense rebaixa de cap classe, oscilan pera 'ls teixits de cotó d'un 28 á un 60 per cent de son valor é impossibilitan casi per complert la introducció dels artículos qual pes excedeixi de 200 grams per metro quadrat.

Tampoch tenen, en nostre concepte, gran porvenir aquí 'ls estampats de cotó que ab tanta profusió y baratura produheix Catalunya, puig per lo mateix que aquest es article de gran consúm, son varias las fábricas d'estampar que actualment están ja en marxa en aquest regne; pero com ditas fábricas compran las empesas en los mercats extranjers, creyém que en aquesta especialitat si podria ferse un bon negoci, sempre que á aquest fi concorreguessin la gestió oficial pera la rebaixa dels aranzels y la iniciativa particular pera la fabricació de empesas lleugeras propias pera aquest mercat.

Altres artículos, qual importancia podria també arribar á revestir excepcional importancia, son los que generalment se coneixen ab lo nom de Curats ó Madapelans, ó sia Patents, com aqui se 'ls anomena, tant en crú com blanquejats, y qual consúm alcanza xifras realment enormes, com succeheix també, encara que en mes petita escala, ab los mocadors de seda barata.

Molt d'aplaudir es lo digníssim procedir de la Companyia Trasatlántica, que acaba d'enviar, inaugurant aixís una carrera quinzenal, un de sos millors barcos al port de Lisboa, l'*Alfonso XII*, ahont ha sigut rebut ab inequívocas móstras de simpatía.

Es de creure, donchs, que si aprofitant aqueixas corrents de simpatía importants centres com lo *Foment del Treball Nacional* y la *Lliga de Catalunya*, mancomunan ses esforços pera excitar lo zel del Govern espanyol, no passarà molt temps sense que 's toquin resultats positius y poguém felicitar-nos per la adquisició d'un nou mercat que permeti robustir algun tant las mermadas foras de la tan suferta y castigada industria catalana.»

Aixís li parlan los senyors Aranyó y Buixadé al *Diario de Barcelona*. Ara végis lo que li han escrit al Director de *La Renaixensa* y President de la *Lliga de Catalunya*, don Angel Guimerá:

«Molt senyor nostre: Desitjosos d'aprofitar las corrents de simpatia que 'l conflicte Anglo-Portugués fou iniciar en aquest reyalme á favor d'Espanya, vinguérem aquí pera poder estudiar de mes aprop las facilitats ó dificultats que podian presentar en aquest mercat los productes de la industria de nostra benvolguda Catalunya.

Gracias á la galanteria del conegut comerciant portugués don A. R. de Macedo, nos ha sigut possible recullir, junt ab alguns datos de gran interés, una regular colecció de mostrars d'aquells articles que son aquí de molt consum, y que á nostra arribada tindrem lo gust de sometre á nostres companys d'associació.

Supliquém á vosté que 's serveixi pendre nota dels noms que al final estampém y que son los dels principals magatzemistas de Lisboa y Oporto, á fi de que 'ls industrials catalans que vulgan dirigir-se directament en aquesta plassa, tingan la seguretat de que poden entendrers ab casas dignas y solvents.

Per correu y en paquet apart, li remetém també circulars en que s'explica detalladament la idea altament patriótica que don Nicolau de Goyri, persona honradissima y agent de la Companyia Trasatlántica en Lisboa, pensa portar á cap, si logra reunir un número sufficient d'adheissions; no dubtant que vosté empleará tots los medis conduents pera evitar que fracassi tan pausable idea. La *Lliga de Catalunya* per sa part, y cada hù dels socis en particular, venim obligats á juntar nostres esforços pera tot quan sia lligar relacions ab un pahis en que al sortir d'algun magatzém havém escoltat per despedida en lloch d'un fret *pássiho be* un ardent crit de *Visca Espanya*, que al ressonar en nostras orelles, ha repercutit fins en los plechs mes íntims de nostres cors.

Esperant personalment donar detallada rahó de nostras impressions, un poch pessimistas sino 's reforman los tractats ab algunas ventatjas pera 'l nostre pahis, nos repetim ab tota consideració sos mes atents s. s. Marian Buixadé.—Joseph Aranyó y Aranyó.»

La llista de corresponsals á que aludeixen en sa carta 'ls senyors Buixadé y Aranyó, es aquesta:

«*A Lisboa*.—Anjos y companyia.—Diogos de Silva y companyia.—J. Quasesma da Valdo do Rio Palma y Guimaraes.—Joaquím Dias Ferreira.

A Oporto.—Ezequiel da Silva Guimaraes.—Olmesda y companyia.—Joan B. de Lima Jor. y companyia.—Agostinho Antonio Lopez Cardoso y companyia.—F. A. de Silva Guimaraes y Genro.—Terrara Muase y companyia.—Joseph Augusto Dias y companyia.—Valle Irmaos y companyia.—Mattos y Serpa Pinto.—Cipriano de Oliveira E. Silva y companyia.—Jordi Ibarros.»

Finalment, respecte á la circular de que parlan los senyors Buixadé y Aranyó en sa carta al senyor Guimerá, devém dir que 's refereix á l'establiment en Lisboa d'una Exposició y Mercat de productes espanyols, en lo qual s'hi trobin mostruaris ab los preus y condicions pera la venda mitjantsant l'empleo d'hábils corredors.

Al objecte d'estudiar si la implantació d'aquesta idea pot ser

factible, la rahó social de Lisboa, N. de Goyri y C.^a, 's dirigeix als productors espanyols sollicitant sa adhesió, y una vegada hagi vist si 'l número d' ellas es de la suficient importancia pera sostenir la instalació projectada, dita casa procedirà en conseqüència.

Las bases que segons dita circular deuen regir pera la acceptació de cada productor, son las següents:

«Primera. Envio per sos compte fins al dipòsit de dos mostruaris lo mes complets possible de sos productes, ó d' aquells qual colocació en aquest regne y sas colonias jutji mes preferent.

Segona. Comprometters á satisfer anyalment la suma de pessetas 200, cuotas per semestres anticipats, cantitat que será aplicada á cubrir gastos d' instalació, lloguer de local, contribucions, segurs contra incendis, recepció, custodia y conservació, personal d' escriptori y demés empleats de la exposició, los anuncis y la propaganda.

Tercera. Assignarli la casa industrial una comissió á son arbitri á n' aquesta rahó social del producte líquit de las vendas incluhintse en ella 'l corretatge. Es á dir que per la insignificant suma de 17 pessetas 50 cèntims mensuals tindrà sa casa una especie de sucursal en aquest regne.»

Si aquestas bases que la casa N. Goyri y C.^a proposa tenen la acullida que fora d' esperar, Espanya tindria en Portugal una digna representació. La Empresa ofereix com referencias la Llegació y 'l Consulat General d' Espanya en Lisboa y las mateixas autoritats delegadas pel Govern portugués en Espanya.

Veus aquí 'ls fruyts que per ara sabem del oportuníssim viatge fet á Portugal per nostres distingits companys d' ideas don Marian Buxadé y don Joseph Aranyó y Aranyó.

Próximament ne sabrem d' altres quan, segons ho anuncian ells mateixos, puguin donar compte detallat de la excursió á sos consocis de la *Lliga de Catalunya*.

Mentrestant los productors catalans en general deuen agraahir son lloable zel que pot serli de gran profit á la terra catalana.

SECCIÓ POLÍTICA

Aquestos días hem tingut en dansa á federals y carlins: aquestos ab motiu de la visita á Barcelona de son *sub-jefe* 'l marquès de Cerralbo, y aquells ab ocasió del 11 de Febrer y de la Assamblea Republicana de Madrid.

De manera que alló de que 'ls extrems se tocan no ha pogut ser més cert aquesta vegada: las duas intranzigencias han concordat en sos entussiasmes.

Y la opinió general ¡qué indiferent entre uns y altres!

Al marquès de Cerralbo se l' ha obsequiat á Barcelona ab balls, á pats, vetlla-

das y moltes coses més. En dits actes s'ha victorejat á Carlos VII per sa constancia y decissió en sas pretensions al trono d'Espanya.

Donchs bé: *El Correo Español* de Madrit, eco de aquelles pretensions, al mateix temps publicava en sas columnas lo següent curiós *elogi* del difunt Amadeo, ex-rey d'Espanya:

Mal servit per sos amichs, enganyat per sos ausiliars, combatut per sos adversaris aixís ab las armas com ab lo ridícul, demaná inspiracions al honor de sa rassa, y 'l cavaller trobá una sortida *ayrosa y noble* allá ahont los polítichs no n'hi veyan cap. Y abandoná 'l trono, *que no volia deure á la forsa*, sens que 'l retingués la menor condició interessada, y despreciant tota idea de guany personal.

Veliaquí un preciós párrafo que, escrit per un carlí, fa una brillant *apologia* del desterrat de Venecia.

Aquest es l'antitèssis del noble Duch d'Aosta.

Mentres los absolutistas *carlins* s'han bellugat entorn del marqués de Cerralbo, los *nocedalistas* no han volgut passar despercebuts.

Al efecte han publicat un *Manifest* als catalans d'antloshi á conèixer la nova bandera que en substitució de Carlos VII prenen per pretext de lluyta.

Son programa ve á ser en cert modo *catalanista tradicionalista*: es á dir *catalanista* sense contar ab los progressos del temps, ressucitant épocas passadas ja de moda, ab sas mateixas intolerancias y rancietats impropies del dia, y ab aquell esperit tancat de la gent que fins somnian lo restabliment de la Inquisició.

No obstant, aquest aspecte del programa que es lo més característich del nou grup, 's presenta poch franch, poch noble; talment com si volgués atraures gent que 'l consideran secundari y fins poch agradós.

En fi; que ningú diria pel tal programa que 'ls tals *nocedalins* han renyit ab en Carlos VII per tranzirir aquest ab los lliberals y conservar-se ells íntegrament absolutistas.

Apart d'aixó encara pren dit programa major caràcter d'esqué, en quant tracta d'atraure á certs elements declarant-se *proteccionista* (cosa que als carlins may 'ls havia preocupat fins ara), partidari de la creació de *Banchs Agrícols, Germandats* (bon detall d'un programa polítich), etc.

Després de tot, los catalanistas *pur sang* devém alegrarnos d'aquesta nova evolució.

Quan aixís se decantan al nostre camí, federals y absolutistas, de bona fé ó ab maliciós càlcul, bona prova de que s'han convensut de que ab nostras ideas hi está 'l verdader pays. Per altra part aixó á nosaltres no 'ns perjudica en res, ans al contrari, 'ns dona major autoritat, en quant representém la ortodoxia catalanista, á la qual s'hi van aproximant los més llunyants.

Aixís avuy dia existeixen federals y carlins catalanistas: uns ab altres no 's poden veurer; y no obstant nosaltres som los únichs que 'ls podém unir, com ho fem ja en los *meetings* populars contra l'article 15 del Códich Civil.

Lo dia en que Catalunya siga autònoma, en las Corts Catalanas, ells ab ells se disputarán quin deu ser lo règimen interior del Principat. Y allavors, com sempre, 'ls verdaders patriotas despreciant tota passió secundaria, idólatras sols de la Patria, defensarém á la Catalunya *legalment constituída* contra sos intranzigents perturbadors; sigan quins sigan los vencedors, sigan quins sigan los vensuts.

Peró estavam parlant del mohiment general dels dos partits extrems. Ara aném als republicans.

Ab ocasió del 11 de Febrer se reuniren en ápat, y en ells se pronunciaren brindis incendiariis, pero nó precisament contra la monarquia, sino contra ells mateixos.

Celebraren ápat apart los federals de 'n Pi, los del marqués de Santa Marta (á Barcelona 'ls de 'n Vallés y 'ls de contra 'n Vallés), los federals orgánichs, los zorrillistas, los salmeronians, los possibilistas dissidents, etz., etz. Tots ofonentse y malparlantse.

En fi, que ni saben ahont van, ni s' entenen ells mateixos. ¿Y aquesta gent nos vol governar? ¡Si per repartirse 'ls llochs, s' ho faria á mossegadas!

Peró la gran planxa dels republicans ha sigut la Assamblea Republicana, celebrada á Madrid.

Allí s' han reunit una pila de gent que 's diuhen tots republicans á barallarse com marmanyeras. S' insultan, s' atropellan, s' interrompen, se diuhen trahidors los uns als altres... y potser tots tinguin rahó.

Aquesta assamblea ha sigut una *parodia* (ja 's tot lo que 's pot dir) de Parlament espanyol. Figúrinse nostres lectors que pera tenir dret á intervenirhi s' han celebrat eleccions entre 'ls mateixos republicans... y tenen una pila d' *actas graces*, algunas de las quals ells mateixos las han inutilisat.

¿Y de aqueixa gent pot esperarsen moralitat?

Peró en fi, no tot ha sigut dolent en l' Assamblea Republicana.

En ella 'l *conseqüent* polítich unitarista senyor Salmeron s' ha declarat *federal y autonomista*.

De manera que també per allà la gent tendeixen á descentralisar.

Menes mal.

Y finalment, ja que tant hem parlat de bullanga, parlem de lo contrari.

Los únichs republicans (diguémoshi aixís) que no celebraren l' onze de Febrer, han sigut los *castelariistas*.

No obstant alguns delinquiren, faltant á las ordres de son amo y senyor. Pera aquestos pronunciá 'l senyor Castelar las següents patriarcals frasses, que copiém en castellá pera que no perdin l' estil en que han de passar á la Historia:

"En mi iglesia yo soy la cabeza visible. He ordenado á los míos que se abstengan hoy de celebrar festines públicos. Pues el que no me guarde obediencia, *lo excomulgo*. En mi disciplina no hay más pena que la de muerte, y en mi religión, como la protestante, no hay purgatorio ni más castigo que el infierno. El que peca no se salva."

De manera que 'ls que van dinar aquell dia en celebració del 11 de Febrer, si han estat alguna vegada republicans evolucionistas ja se 'n poden torná al llit, que no ho tornarán á ser may més... may més...

¿No es veritat que sembla *impossible* que á un home aixís se 'l prenguin en sério en plé sigle XIX?

Y no obstant sos partidaris se diuhen *possibilistas*.

Ja fá dias que 'ns venim ocupant dels robos en la Administració de Cuba. Lo diumenge passat donavam compte d' una *novelat*; avuy 'n toca un altra.

Lo Ministre d' Ultramar ha donat compte d' un *nou* desfalch de 110.000 duros, descubert en l' Aduana de Matanzas.

Y ha afegit que 's persegueix al *criminal*.

Devia voler dir als *criminals*, que, segons *La Discusión* de l' Habana, han de ser en lo mateix Ministeri.

Peró 's veu que 'l Ministre, com tots son antecessors, no hi veu gayre d' aprop.

A propòsit dels nous pressupostos s' ha discutit últimament en lo Congrés si devia snprimirse ó nó un càrrech tan inútil com la *Direcció de la Política* en la qual s' hi cobran bons sous.

Demanavan la supressió 'ls conservadors, s' hi oposavan los fusionistas.

Ara girém la truya. Aquest càrrech lo van crear los conservadors, y a las horas l' atacavan los fusionistas.

¿Han comprés? Veliaquí tot lo joch de la política, reduhida á un aixám de vidents.

¿Quousque tandem Catilina abutere patientia nostra?

NIOBE

NOVELA CATALANA, PER D. JOSEPH PIN Y SOLER

I

Probablement, la majoria de nostres lectors ja haurán llegit, sino una vegada, duas, lo tercer llibre del genial novelista catalá Sr. Pin y Soler; donada aquesta probabilitat, nosaltres que al empèndrer tascas com la present no preteném fer altra cosa que donar compte de la sortida á llum d' una nova producció en profit de las lletras catalanas, al arribarhi com avuy un xich tardans, casí podriam estalviarnos eix treball, presentant tan sols com única y valiosa recomanació als pochs que no l' hagin llegida, la opinió dels molts que la coneixen; segurs, seguríssims de que aquesta, formada per un vot unánim, repetiria com nosaltres al acabar de llegir ab fonda impressió l' últim mot d' aquest llibre. ¡Magnífich! la novela y particularment la moderna novela, es aquesta; *Niobe* després de *La familia dels Garrigas* y de *Jaume*, acaba de senyalar un camí, difícil certament de seguir, mes cap á la fi camí, pera portar á bon terme aquest género literari en nostras lletras.

Mes com sia que s' hagi establert la costum d' acompanyar ab l' article en que 's parla d' un nou llibre, quatre notas d' impresions que aixís poden ser de reconeguda autoritat si qui las fa te competencia en l' assumpto, com poden ser sola y únicament opinions particulars sens altre valor, com aquestas, que la bona voluntat del que las esposa. Feta aquesta salvetat, donarém allargos á nostre atreviment y probarém de dir ab imparcialitat lo que en son conjunt primer y després en sos detalls, hem trobat dins la novela *Niobe*.

Imprescindible será, que fem memoria de lo que diguerem al parlar de la anterior novela del Sr. Pin, titulada *Jaume*; ella 's presentava sola, mes per aquells amants de la literatura que havíam llegit *La familia dels Garrigas*, la véyan arrencar d' aquesta fent d' ella una segona part; los que particularment en aquella época poguerem conèixer al nou novelista, prou varem saber lo seu intent de seguir com en verdadera serie, las petjadas d' una familia poderosa en un principi y que d' evolució en evolució, d' individu en individu, baixa al extrém de compassiva miseria... potser pera remontarse després, tornar á devallar... Y heus aquí com lo

fonament d' aquestes novel·les representa una magnífica condició que las fa dignes d' aplauso: ¿qué son aquestes evolucions, sino la historia verdadera, la realitat natural que 's desentrotlla á nostra vista, que 'ns afecta á nosaltres mateixos, que marca de nostra vida lo curs á seguir fatalíssim é inmutable?

Per las duas obras esmentadas se pogué veurer com lo Sr. Pin havia lograt son objete ab má verament mestra; mes en la darrera ha deixat completament sentada la reputació adquirida ab las anteriors.

Niobe es la historia complerta d' un rebrot d' aquella familia quins personatjes han anat desapareixent, quedant sols pera amparo d' aquest, del *Ramon*, aquella *Tia Pona* tan ben dibuixada en los llibres anteriors, tan verdadera y simpática, com interessant per sos dolors en lo present. Lluny d' en *Ramon*, *Guadalupe*, la seua mare á qui may pogué conceixer, nos la presenta 'l autor encara com aquella hortensia á que la compararem l' altra vegada, mes ja enmustehida de fullas, plorant lo perdut amor del *Jaume* del quin queda sols en aquest mon com recordansa aquell fill que 'l cregué mort durant molt temps. *Guadalupe* reapareix al peu de las parets del cementir, en l' últim capítol de l' obra, escoltant en boca de la *Tia Pona*, boja ó mellor dit beneyta baix lo pes de tant llarchs sufriments, las tristas noves d' aquells sers estimats, molt particularment d' aquell fruit de sas entranyas, en repós etern al seu enfront dèssota una creu enmatllevada.

Totas duas, l' una boja y l' altra rublerta de pena, motivan al donar fi á la novela, un duple fonamentat, per lo que al seu títol se refereix. *Niobe* (la qual simbolisa mitològicament 'l dolor en la figura d' una mare que de tant plorar per la pèrdua de sos fills queda convertida en roca, castigada aixís per las Divinitats de qu' ella blasfemá un dia) al volguer pendre cos en alguna figura de la novela del Sr. Pin, se queda en notable indecisió, no sabent si personificar-se en aquella *Tia Pona* qu' un per un ha vist desapareixer del seu entorn tots los tanyes d' aquell arbre sapat del casal dels Garrigas, ó bé si encarnarse en la *Guadalupe*, aquella *Reyna daurada* que com la lloca que cová uns quants ous d' ànech, *al passar ab sa llocada prop d' un regueró, l' aixídm li fugí aygueta avall*. A nostre modo de veurer lo Sr. Pin no ha volgut pas precisarho, deixant aixís, que resultés com un esperit que, presidint lo conjunt general de la novela, marqués de relleu y fes destacar d' entre mitj d' un gran número de personatjes (casi tots molt ben dibuixats), 'l quin es principal objete d' ella: la figura del *Ramon*, un de tants fills de la ideal desgraciada *Niobe*.

JOAN FREIXA Y COS.

Barcelona, Febrer de 1890.

TESTAMENT ⁽¹⁾

Si Deu me volgués ohir
aquest fora 'l meu sentir:
Sobre ma tomba una creu
ab las barras catalanas,

(1).—Aquesta sentida composició póstuma 's doná á conèixer per primera vegada en la solemne Sessió Necrològica que la *Lliga de Catalunya* dedicá á la memoria de son malagnanyat autor, 'l dia 14 del passat Desembre.

y á n' á la banda del peu
 quatre violas boscanas.
 Per dosser un gran desmay
 hont l' auçell hi fes son niu,
 y'l meu nom en curt espay
 com á tot recort del viu.
 Si 'm volgués escoltar Deu,
 aquest fora 'l desitx meu.

FRANCISCH I ELAY BRIZ.

De la notable carta referent á Sabadell que, segons diguerem en nostre passat número, ha publicat en *La Prensa* de Buenos Ayres son il·lustrat Director don Adolf Dávila, ne traduhim á continuació 'ls darrers párrafos que considerém los més sustanciosos en quan fan referencia al vital problema del porvenir comercial de nostra terra.

A mon judici—diu lo Dr. Dávila—las lleys aduaneras y 'l régimen económic d' Espanya oprimeixen sa industria manufacturera impedit son desenrotllo. Una protecció racional, semblant á la que posan en acció totas las nacions de la terra aixecaría y portaría molt lluny á la manufactura catalana, que, entrant al Riu de la Plata, 's proporcionaría lo que avuy no té: extensos mercats pera sos productes.

Imaginis una máquina ab poder y capacitat pera produhir 1.000, á la que sols se li imprimeix forsa viva pera 10, y 's tindrà una idea de lo que es y pot ser Sabadell, millor dit, la manufactura catalana.

¡Y quánt guanyarian las demás industrias inclós las agrarias, de Catalunya, d' Espanya, donant á sa manufactura l' esplayament que necessita! ¿Quin centro comercial é industrial del Mediterrani podria á las horas compararse ab Barcelona, si la llegislació y la previsió sàbia dels Guberns li facilités lo convenient desenrotllo de sos elements industrials, de sa capacitat fabril, de sa vigorosa intel·ligencia destra en las llytas del progrés?

Avuy día tots los centros fabrils d' Europa y Estats-Units se disputan la possessió del mercat del Riu de la Plata, menos Espanya, ab tot y que 's coneix y parla un idioma comú en abdós payssos y á despit de contar ab elements aptísimos pera entrar en la competencia.

Al admirar á Sabadell, confesso que 'm feya pena la distracció de tan gran forsa, imaginantme lo que podria ser baix la acció protectora y vivificant de doctrinas económicas més prácticas. Me faix lo propósit de tornar á visitarlo altra vegada pera estudiarlo ab major temps y repós.

Mentrestant, recomano 'l teina al comers de Buenos Ayres, especialment al espanyol, á la Cambra espanyola de Comers y al Ministre d' Espanya en aquest pays. Devém obrirnos lo mercat de Catalunya y obrir lo nostre á sa manufactura, consultant las mútuas conveniencias y atenent á las mútuas simpatías...

Té rahó que li sobra 'l distingit periodista argenti. Lo que ell nos diu avuy, fa un grapat d' anys que Catalunya li diu *inútilment* á Espanya.

Veyám si un día ó altre 'ns escoltará, y podran cumplirse 'ls nobles desitjos del Dr. Dávila, quals sentiments son los nostres mateixos.

Per avuy rebí 'l digníssim Director de *La Prensa* 'l nostre més coral agrahiment per l' interès que li inspira la sort de nostra Pátria.

NOVAS

Lo *Centre Català* d' aquesta ciutat està fent los preparatius pera celebrar ab tota solemnitat lo tercer aniversari de sa fundació. Aquest acte, que será de trascendencia pera 'l Catalanisme, tindrà lloch lo día 8 del pròxim mes de Mars.

Recomaném á las personas interessadas l' anunci del *Banch de Sabadell*, que publiquem en altre lloch d' aquest número.

Lo diumenge passat, se verificaren en lo *Camp experimental* del *Foment Mercantil, Industrial y Agrícola* d' aquesta ciutat, las probas de màquines de varis sistemas pera sulfatar las vinyas. La màquina que resultá reunir mellors condicions y més economia fou la del nostre compatrici senyor Dannis, á qui felicitém per son nou triomf.

Ha quedat definitivament constituïda la *Lliga Regional* de Manresa, de la qual ne tenen ja coneixement nostres llegidors.

Felicitém als fundadors de la esmentada Associació y 'ls oferim nostre incondicional apoyo, quant se tracti de defensar los sagrats interessos de la Pàtria.

En roda de presos ha sigut reconegut per dos testimonis la persona que acompanyava á la que dispará temps endarrera contra nostre amic don Ferrán Alsina un vespre al anar á entrar en son domicili. Se 'ns assegura que l' agressor ja havia sigut procesat per homicidi, y que havia sigut escullit per altrs personas pera atentar á la vida del senyor Alsina.

Lo Jurat de la Unión Industrial Argentina ha concedit ja los premis als expositors de gèneros de llana qu' han concorregut á la *Exposición flotante Española*.

Un dels primers premis, *Medalla d' or*, ha sigut adjudicat á la Sra. Vda. y fills de don Miquel Buxeda, d' aquesta ciutat, als que felicitém de tot cor.

Havém rebut un exemplar, esmeradament imprés en la impremta de don Joan Comas Faura, de la contestació que fa 'l *Gremi de Fabricants* y la *Cambra de Comerç* d' aquesta ciutat, al interrogatori formulat per la Comissió pera l' estudi de la Reforma arancelaria y 'ls tractats de comerç.

Donada la importancia d' aquest folleto de gran trascendencia pera 'ls interessos de la industria y la agricultura en particular y pera 'l be del país en general, nos abstenim per falta d' espay y temps, de parlarne avuy, prometent ferho detingudament, com se mereix l' assumpto y 'l contingut del folleto, en un dels pròxims números.

Aixís y tot plaunós anticipar als nostres llegidors qu' es un treball de gran válua, clá, concís, y sobre tot, molt práctic, que es un dels senyals mes característichs de nostre possible, essent digne per tots conceptes de las Corporacions que l' han publicat.

¡Llástima gran que 'n aquesta desdijada Espanya valiosos documents com 'l que 'ns ocupa tingan de dormir la son eterna en las vessants papeleras d' homes que, 'l temps que malgastan xarrotejant envá y fins vulnerant lo temple de las lleys, 'ls hi fa falta pera atendre degudament aquells assumptos que encloühen la vida, la grandesa y la honra de la pàtria.

Avuy se posará en escena en lo Teatro Cervantes, tarde, la sarsuela de *Sant Pol al polo Nort* y en lo Principal, nit, la nova sarsuela *Colón*.

Preus de costum.

Lo próxim dijous, día 27 del corrent, á las 12 del mitjdia, tindrà lloch en l' Audiencia de Barcelona la vista en judici oral y públich de la causa seguida contra LO CATALANISTA per la inserció en sas planas del escrit *L' article 15 pastejejat*.

Com ja diguerem á son temps, lo fiscal demana pera 'l processat senyor Folguera la pena de dos anys y quatre mesos de presó correccional, una multa de 500 pessetas y pago de las costas; y l' advocat defensor, que ho es lo distingit lletrat don Joan Sardá, solicita la lliure absolució.

Son cridats á declarar com á testimonis en lo judici, además del nostre Director senyor Capmany y del impresor senyor Comas, los tres Presidents que ha tingut fins ara la *Lliga de Catalunya*, ó sían don Pau Sans y Guitart, don Lluís Domenech y Montaner y don Angel Guimerá.

Esperém que 's farà justícia.

Precedit d'una expressiva dedicatoria, hem rebut un exemplar imprés de la celebrada tragedia de don Angel Guimerá *Rey y Monjo*.

Agrahím distinció que tant nos honra.

Y á propòsit de *Rey y Monjo*, devém participar als vers amants de nostra literatura que un corresponsal de varios periódichs extrangers, don Ricart Ferry, está traduhintla al italiá, per lo qual es possible que 's representi en Barcelona per la eminent artista dramática Eleonora Duse.

!Tant debó!

L' acreditada casa editorial dels senyors Montaner y Simón ha comensat á publicar una nova edició popular de *La Sagrada Biblia*, traduhida de la Vulgata llatina al castellá, del nostre il·lustre compatrici, qual recort es tan gloriós, En Félix Torres Amat.

Las condicions materials de aquesta edició son molt recomanables.

En la causa instruhida pel Jutjat d'aquesta ciutat contra Joseph Alavedra y altres, per robos, s' ha dictat sentència condemnant al primer y un altre processat á sis anys de presó correccional, accessorias y costas, y absolvent als tres processats restants.

Lo darrer número de la revista agrícola *L' art del pagés* publica una llarga llista de fabricants, magatzemistas y propietaris que portarán sos productes al Concurs vitícola obert pel *Foment de la Agricultura* de Badalona.

Entre ells n' hi han varios d' extrangers.

Y aixó que, segons *La Publicidad*, aquestos no deurían darse per entesos haventse repartit lo *Cartell* en catalá. ¡Quina tonteria!

En la Comissió d' aranzels nombrada en lo *Circul de la Unió Mercantil* de Madrid, hi figuren tots aquestos noms: senyors Figuerola, Morat, Pedregal, Azcárate, Rodriguez, Puigcerver, Zapatero, Labra, Becerro de Bengoa y Trompeta; tots furiosament lliure-cambistas.

En cambi no hi hem vist cap proteccionista conegut.

Aquells son los que manan: un d'ells es ministre avuy día. ¡Paciencia!

La Revista vascongada *Euskal-erría*, que 's publica en San Sebastián, ha dedicat un número complert á insertar composicions en honor y memoria del insigne patrici vascongat, don Pere Novia de Salcedo, en lo centenari de son naixement.

Totas las altras publicacions s'adhereixen ab l'ánima á aqueixa manifestació de gratitut al eminent historiador dels Furs, al campió de la defensa histórica, legislativa y económica de las tres provincias vascas, al que en l'Ajuntament, en lo Consulat de Bilbao, en la Diputació General del pays, en las Juntas Generals de Guernica, y en las Comissions á la Cort, hi doná sempre rellevants provas de son intens amor á la terra éusquera y á las més sagradas institucions, conquerintse per tants y tan valiosos mérits lo respecte y 'l amor de tots sos compatrieis.

Poble que sab honrar aixís á sos homes més ilustres es digne de recuperar sa perduda autonomia.

La Cambra de Comers de Tarrassa ha publicat la Memoria presentada per sa Junta directiva en la reunió general del 26 de Desembre.

Segons s'expressa en tal document, los treballs d'aquella corporació han sigut molts y molt beneficiosos pera 'l pays. Nos plau consignarho, y desitjar que tinga entussiasas imitadors.

Lo *Diario Mercantil* de Barcelona publicá á principis d'any un balans de las quiebras ocorregudas en Espanya y las sevas possessions durant lo passat any de 1889. Lo número de quiebras registradas es de 357.

Lo mentat diari calcula aproximadament en uns 20 millions de pessetas la quantía de ditas quiebras y en 12 millions de pessetas la pérdua real y efectiva pera 'ls acreedors; ó sigui un 60 per cent de pérdua sobre 'l capital.

Aquest dato convé que 's tinga molt present puig demostra palpablement lo que ja es una veu general y corrent, no sols entre 'l comers espanyol, sino entre l'extranjer, de que en nostre desgraciats pays sols se pot treballar baix la base de la bona fé, puig que las lleys, lluny d'amparar al comerciant honrat, sols ajudan y facilitan las trampas dels que ab mala fé's declaran insolvents. Y á tal punt arriba la convenció del comers en general de que la quiebra que passa al tribunal es quiebra de la que no s'en tren un cuarto, salvo raras y contadas escepcions, que accepta qualsevulgas condicions draconianas que se 'ls hi imposin, ab tal d'evitar que lo poch ó molt que queda de la quiebra se'n vagi en papers y consultas d'advocats.

Per aixó la creació de tribunals de Comers y la reforma de certs articles del nou Códich de comers son reformas que las personas de negoci no 's deuen cansar de demanar y fins de exigir dels governs.

Una casa editorial de Barcelona está á punt de publicar lo Códich Civil comparat ab algunas legislacions extrangeras y ab las lleys d'Aragó, Catalunya, Balears, Navarra y Vizcaya.

Es autor d'ella 'l Tinent Fiscal d'aquella Audiencia, don Lleó Bonel, fill de la regió aragonesa.

Ha mort en Arenys de Mar lo jove poeta don Lluís Lopez Oms, del qual n'esperava molt la literatura catalana. Havia comensat sa carrera literaria en la revista *L'Arcus* y ha acabat ab algunas composicions en las que 's retrata son estat abatut en sa llarga y fatal enfermetat.

Siali la terra lleugera á tan simpátich catalanista.

En las darreras oposicions del Doctorat que en la Universitat de Madrit han tingut lloch entre 'ls alumnos *sobressalients*, ha guanyat, per unanimitat del Tribunal lo Premi Extraordinari en la secció de Dret lo Dr. D. Pere Garriga y Folch, natural de Badalona.

Aquesta alta distinció obtinguda per un catalá (y no es la primera vegada) en la capital d' Espanya, honra tant al Dr. Garriga que se n' ha fet mereixedor, com á Catalunya que deu contar-lo entre sos fills més aprofitats.

S' ha anunciat la prompta aparició d' un nou colega catalá en la important ciutat de Reus.

Tindrà 'l caràcter de revista y 's nomenará *Reus Artístich*.

L' esperém ab los brassos oberts.

En lo *Foment del Treball Nacional* está ja molt avansada la contestació del qüestionari formulat ab motiu de la renovació dels tractats de comerç y la reforma aranzelaria.

Segons diuen los diaris barcelonins, entre 'ls informes rebuts de diferents centres, hi figura entre 'ls més lluminosos 'l que ha enviat lo *Centre Industrial* d' aquesta ciutat.

ANUNCIS OFICIALS

BANCH DE SABADELL

Aquesta Societat procederà al pago del dividendo de beneficis de sis pessetas per acció, acordat en la Junta general celebrada 'l dia 16 dels corrents, en los dias feyners compresos desde 'l 24 del actual Febrer al 9 de Mars vinent, ab dos dias inclosos, de nou á dotze del matí.

Transcorregut dit plasso quedarán solzament destinats pera l' esmentat pago, los dimars no festius de cada setmana de deu á dotze del matí.

Los senyors accionistas que verifiquen lo dipòsit en la Secretaría d' aquesta Societat pera concórrer á l' esmentada Junta general, podrán passar á recullir sas accions en los dias y horas anotadas, mitjansant la presentació del corresponent resguart.

Sabadell, 18 de Febrer de 1890.—L' Administrador, P. Llonch y Font.

BANCH DE SABADELL

Aquesta Junta de govern en reunió d' avuy, ha acordat proposar á la Junta general la reforma dels articles 2.^{on}, 4.^{rt} y 25 dels Estatuts socials y 12 del Reglament general, y, al efecte, que 's convoqui á Junta extraordinaria pera 'l dia 16 de Mars prop vinent y hora de las deu del matí, en lo local de la Societat.

Se convida donchs á dita Junta á los senyors accionistas fentlos hi present que los que desitjin assistirhi, haurán d' efectuar en Secretaría 'l dipòsit de 20 accions, quan menos, desde 'l dia 3 al 8, ab dos inclosos, del mateix mes de Mars y hora de 4 á 5 de la tarde.

Sabadell 10 de Febrer de 1890.—Lo President, Antoni Oliver.—P. A. de la Junta, Joseph Círcera, Secretari.